

ਸਿਵਲ ਫੁਟਕਲ

ਮੇਹਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਏ.ਐਨ. ਗਰੇਵਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਜੇ.ਜੇ.

ਮੇਹਨ ਲਾਲ ਸ਼ਰਮਾ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ

ਬਨਾਮ

ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ, -ਜਵਾਬਦਾਤਾ।

1960 ਦੀ ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ ਨੰ. 1648

ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਵਿਅਕਤੀ (ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਅਤੇ ਮੁੜ ਵਸੇਬਾ) ਐਕਟ (1954 ਦਾ XLIV) S. 32- ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬੰਜਰ ਕੱਟ ਫਾਰਮੂਲਾ ਹੈ-ਭਾਵੇਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਜਾਂ ਵੈਧ-ਬੰਜਰ ਕੱਟ ਫਾਰਮੂਲੇ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ-ਕੀ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੈ।

ਆਯੋਜਿਤ, ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਬੰਜਰ ਕੱਟ ਫਾਰਮੂਲੇ ਵਾਲੇ ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ ਦੀ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵੈਧਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਬੰਜਰ ਕੱਟ ਫਾਰਮੂਲੇ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਜਾਂ ਲੀਜ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਗਲਤੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮੌਖਿਕ ਤਸਦੀਕ 'ਤੇ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਅਸਥਾਈ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਨੂੰ ਗਰੇਸ਼ੀਆ ਗ੍ਰਾਂਟ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਸਥਾਈ ਅਲਾਟਮੈਂਟਾਂ ਜਾਂ ਲੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੈ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਵਿਅਕਤੀ (ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਅਤੇ ਮੁੜ ਵਸੇਬਾ) ਐਕਟ, 1954 ਦੀ ਧਾਰਾ 19 ਅਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 102 ਬਣਾਏ ਗਏ, ਉਸ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਤੇ ਮੁੜ ਵਸੇਬਾ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਉਹਨਾਂ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਜਾਂ ਲੀਜ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਅਫਸਰ ਲਈ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੁਦਰਤ ਦੀਆਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਵਿਘਨ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਨਿਰਣੇ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ ਜਿਸਦੀ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਬੰਧਨ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

15 ਦਸੰਬਰ 1961 ਨੂੰ ਮਾਣਯੋਗ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਪੀ.ਸੀ. ਪੰਡਿਤ ਦੁਆਰਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਦੋ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਆਖ਼ਰਕਾਰ 6 ਨਵੰਬਰ, 1962 ਨੂੰ ਮਾਨਯੋਗ ਜਸਟਿਸ ਮੇਹਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਮਾਣਯੋਗ ਜਸਟਿਸ ਏ.ਐਨ. ਗਰੇਵਰ ਦੀ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਕੇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 226 ਅਤੇ 227 ਦੇ ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਨੰਬਰ 4 ਤੋਂ 6, ਮਿਤੀ 1 ਜੁਲਾਈ, 1960, 6 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1960 ਅਤੇ 21 ਜਨਵਰੀ 1960 ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਰਿੱਟ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਢੁਕਵੀਂ ਲਿਖਤ, ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਅਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਦੁਆਰਾ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਦੇ ਨਾਲ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰਾ ਕਰਕੇ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਸਰਕੂਲਰ ਪੱਤਰ ਜਿਸ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਐਚ.ਐਸ. ਵਾਸੂ ਅਤੇ ਬੀ.ਐਸ. ਵਾਸੂ, ਵਕੀਲ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਲਈ।

ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਏ.ਐਮ. ਸੂਰੀ, ਐਡਵੋਕੇਟ।

ਨਿਰਣਾ

ਗਰੇਵਰ, ਜੇ.-ਇਹ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਇੱਕ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਬੈਂਚ ਕੋਲ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦਾ ਇੱਕ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਵਿਅਕਤੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਦੋਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਉਸਦੇ ਪਿਤਾ ਕੋਲ ਬਹਾਵਲਪੁਰ ਰਾਜ ਦੇ ਚੱਕ ਨੰਬਰ 14 ਅਤੇ ਟੂਲਾ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀਆਂ ਜਮ੍ਹਾਂਬੰਦੀਆਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਪਿਤਾ ਬਲਮੇਕੰਦ ਸ਼ਰਮਾ ਨੂੰ ਜੁਬਾਨੀ ਤਸਦੀਕ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪਿੰਡ ਬਾਹਮਣੀਵਾਲਾ, ਤਹਿਸੀਲ ਫਤਿਹਾਬਾਦ ਵਿਖੇ 63.3 ਮਿਆਰੀ ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਆਰਜ਼ੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਲਾਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਨਦ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਅਸਥਾਈ ਸੀ।

ਇਸ ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਜ਼ਮੀਨ 8 ਜੁਲਾਈ, 1949 ਦੇ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 4891-ਐਸ ਅਤੇ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 4892-ਐਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਲਾਟ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਇਹ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਬਣਾਏ ਗਏ

ਨਿਯਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਪੂਰਬੀ ਪੰਜਾਬ ਇਵੈਕੂਈਜ਼ (ਐਡਮਿਨਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਆਫ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ) ਐਕਟ, 1947 ਦੀ ਧਾਰਾ 22 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ (f) ਅਤੇ (ff) ਅਧੀਨ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ।

ਚੱਕ ਨੰਬਰ 14 ਦੀ ਜਮ੍ਹਾਂਬੰਦੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੋਂ ਮਿਲੀ ਸੀ ਪਰ ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ ਪਿੰਡ ਟੂਲਾ ਦੀ ਜਮ੍ਹਾਂਬੰਦੀ ਅਜੇ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ। 26 ਅਕਤੂਬਰ, 1959 ਨੂੰ, ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਭੂਮੀ ਕਲੇਮ ਅਫਸਰ, ਪੰਜਾਬ, ਜਲੰਧਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ (ਜਿਸ ਦੀ ਕਾਪੀ 'ਬੀ' ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਹੈ) ਨੂੰ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਜ਼ਮੀਨ ਅਲਾਟੀਆਂ ਨੂੰ ਸਨਦ ਦੇਣ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਸਬੂਤ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ ਦਾ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਿੱਸਾ ਲਾਭਦਾਇਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ-

“ਬਹਾਵਲਪੁਰ ਅਤੇ N.W.F.P. ਤੋਂ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸਥਾਈ ਸਨਾਦ ਦੇਣ ਦੇ ਸਵਾਲ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਖਾਲੀ ਹੋਈ ਖੇਤੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਅਸਥਾਈ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਐੱਫ.ਸੀ.ਡੀ., ਪੰਜਾਬ ਦੁਆਰਾ, ਚੀਫ ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ, ਨਾਲ 17 ਦਸੰਬਰ, 1958 ਨੂੰ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਸ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰੇ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਬਹਾਵਲਪੁਰ ਅਤੇ NWFP ਤੋਂ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਅਲਾਟੀਆਂ ਦੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਪਿੰਡ ਜਮ੍ਹਾਂਬੰਦੀ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਹੋਏ ਹਨ, ਦੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਫੈਸਲੇ ਲਏ ਗਏ ਹਨ।

(i) ਅਜਿਹੇ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜ਼ਮੀਨੀ ਦਾਅਵਿਆਂ ਵਿੱਚ ਬੰਜਰ ਕਟੌਤੀ ਲਗਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਚੀਫ ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਦਫਤਰ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅੰਤਿਮ ਰੂਪ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਬੰਜਰ ਕਟੌਤੀਆਂ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਤਹਿਸੀਲ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਬੰਜਰ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਐਸਤ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੋਈਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਜਮ੍ਹਾਂਬੰਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ

ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਜ਼ਮੀਨੀ ਦਾਅਵਿਆਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਜਮ੍ਹਾਂਬੰਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ, ਬਹਾਵਲਪੁਰ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਕਟੌਤੀ ਦੀ ਸੰਸ਼ੋਧਿਤ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ: -

* * * * *

21 ਜਨਵਰੀ, 1960 ਨੂੰ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਅਫਸਰ ਨੇ ਇੱਕ ਹੁਕਮ (ਨਕਲ 'ਅਨੈਕਸਚਰ 'ਏ') ਜਾਰੀ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਚੱਕ ਨੰਬਰ 14 ਦੀਆਂ ਜਮ੍ਹਾਂਬੰਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਗਈਆਂ ਸਨ ਪਰ ਬਹਾਵਲਪੁਰ ਦੇ ਦੂਜੇ ਸਥਾਨ ਦੀਆਂ ਜਮ੍ਹਾਂਬੰਦੀਆਂ ਜਿੱਥੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਸਥਿਤ ਸੀ, ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਉਪਰੋਕਤ ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਬੰਜਰ ਕੱਟ ਫਾਰਮੂਲੇ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਮੈਨੇਜਿੰਗ ਅਫਸਰ ਨੇ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ 18.51 ਸਟੈਂਡਰਡ ਏਕੜ ਦੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਇੱਕ ਵਾਧੂ ਖੇਤਰ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਦਾਇਤ ਕੀਤੀ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਹੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਾਲੇ ਰਕਬੇ ਨੂੰ ਪੱਕੀ ਮਾਲਕੀ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਇੱਕ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਸੀ ਜਿਸ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਸ਼੍ਰੀ ਬਾਲਮੁਕੰਦ ਸ਼ਰਮਾ, ਸਹਾਇਕ ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਜਿਸ ਨੇ ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਦੁਆਰਾ 6 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1960 ਦੇ ਆਪਣੇ ਹੁਕਮ (ਨਕਲ 'ਸੀ') ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਅਖੌਤੀ ਬੰਜਰ ਕੱਟ ਫਾਰਮੂਲਾ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਅਲਟਰਾਵਾਇਰਸ ਸੀ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਉਸ ਫਾਰਮੂਲੇ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਮੁੱਲ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸ਼੍ਰੀ ਬਾਲਮੁਕੰਦ ਸ਼ਰਮਾ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਪਰੋਕਤ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧੇ ਫਾਰਮੂਲਾ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਡਿਸਪਲੇਸਡ ਪਰਸਨਜ਼ (ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਅਤੇ ਮੁੜ ਵਸੇਬਾ) ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 32 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਲਈ ਖੁੱਲਾ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਨਿਰਦੇਸ਼ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਸੀ ਅਤੇ, ਇਸਲਈ, ਉਸ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਜ਼ੋਰ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਫਿਰ ਮੁੱਖ ਬੰਦੋਬਸਤ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਸੇਧੇ ਹੋਏ ਪਾਸੇ ਵੱਲ ਰੁਖ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਦਲੀਲ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਸੀ ਅਤੇ ਪੈਰਾ 7 'ਤੇ ਸੀ, ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਸ਼੍ਰੀ ਸ਼ਰਮਾ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਬੰਜਰ ਕੱਟ ਫਾਰਮੂਲਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ

ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣਾ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੋਂ ਜਮ੍ਹਾਂਬੰਦੀ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ ਸੀ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 32 ਤਹਿਤ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਬਾਹਮਣੀਵਾਲਾ ਨੇ ਜੁਬਾਨੀ ਤਸਦੀਕ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ 63.3 ਮਿਆਰੀ ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਅਲਾਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਭਰੋਸੇ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਅਤੇ ਪੈਰਾ 7 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਦਾਇਤਾਂ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਦਾਇਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਕੇਸਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ " ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।" ਇਹ ਪੁਜ਼ੀਸ਼ਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਜਾੜੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਸਿਰਫ ਉਦੋਂ ਹੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਜਿੱਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਜਮ੍ਹਾਂਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਤੋਂ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਸਬੂਤ ਦੁਆਰਾ ਸਮਰਥਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਪਿੰਡ ਟੂਲਾ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਗਈ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਜੋੜਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਜੋ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਸਿਰਫ ਐਕਸ ਗ੍ਰੈਸ਼ੀਆ ਗ੍ਰਾਂਟ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅਲਾਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਸ ਕੋਲ ਮੌਜੂਦਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਸਾਡਾ ਧਿਆਨ ਲੈਂਡ ਰੀਸੈਟਲਮੈਂਟ ਮੈਨੂਅਲ ਦੇ ਪੰਨਾ 10 'ਤੇ ਦੱਸੀ ਗਈ ਗੱਲ ਵੱਲ ਖਿੱਚਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਨਿਰਵਿਵਾਦ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਹੈ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਪੁਰਾਣੇ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਪੈਪਸੂ ਦੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਵਸੋਬੇ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ। ਮਿਤੀ 8 ਜੁਲਾਈ, 1949 ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਵਾਲੇ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪੰਨਾ 10 'ਤੇ ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ "ਅਲਾਟਮੈਂਟ" ਅਤੇ 'ਲੀਜ਼' ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕ੍ਰਮਵਾਰ 'ਅਰਧ-ਸਥਾਈ' ਅਤੇ 'ਅਸਥਾਈ' ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਗਰਾਂਟ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦੀ ਹੈ। ਜਮ੍ਹਾਂਬੰਦੀਆਂ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਦੇ ਸਬੂਤ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਨੂੰ ਅਰਧ-ਸਥਾਈ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਜਮ੍ਹਾਂਬੰਦੀਆਂ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਜੁਬਾਨੀ ਤਸਦੀਕ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਿਗਰਾਨ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਅਨੁਦਾਨ ਨੂੰ ਅਸਥਾਈ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।" ਮੈਨੂਅਲ ਦੇ ਪੰਨਾ 75 'ਤੇ, ਇਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ: -

"ਅਲਾਟਮੈਂਟ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਵੱਖ ਕਰਨ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸਬੂਤ, ਜਮ੍ਹਾਂਬੰਦੀਆਂ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਦੇ ਸਬੂਤ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਰਧ-ਸਥਾਈ ਵਜੋਂ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜੁਬਾਨੀ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਮਾ ਦੀ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ ਤਸਦੀਕ ਬੰਦੀਆਂ ਨੂੰ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਸਥਾਈ ਦੱਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ।"

ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਵਿਅਕਤੀ (ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਅਤੇ ਮੁੜ ਵਸੋਬਾ) ਐਕਟ, 1954 (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਨੂੰ ਐਕਟ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਵੇਗਾ) ਦੀ ਧਾਰਾ 10 ਦਾ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਿੱਸਾ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈ:-

"ਜਿੱਥੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਧੀਨ ਨਿਗਰਾਨ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵੀ ਅਚੱਲ ਜਾਇਦਾਦ ਲੀਜ਼ ਜਾਂ ਅਲਾਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

(ਏ) ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਪੁਨਰਵਾਸ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਅਧਿਸੂਚਨਾ ਨੰਬਰ 4895-S ਜਾਂ 4892-S, ਮਿਤੀ 8 ਜੁਲਾਈ, 1949 ਨੂੰ, ਜਾਂ

(ਬੀ) ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਪਟਿਆਲਾ ਅਤੇ ਪੂਰਬੀ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜਾਂ ਦੇ 23 ਜੁਲਾਈ, 1949 ਦੇ ਪੁਨਰਵਾਸ ਵਿਭਾਗ ਵਿੱਚ ਯੂਨੀਅਨ, ਮਿਤੀ 23 ਜੁਲਾਈ, 1949, ਅਤੇ ਉਸ ਰਾਜ ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ, ਮਿਤੀ 7 ਅਗਸਤ, 1949 ਹੋਈ।

ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਸੰਪੱਤੀ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਐਕਵਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਪੂਲ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਦੀ ਹੈ, ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਵਿਅਕਤੀ, ਜਿੰਨੀ ਦੇਰ ਤੱਕ ਸੰਪੱਤੀ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਨਿਹਿਤ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਉਸੇ ਸ਼ਰਤਾਂ 'ਤੇ ਅਜਿਹੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਰਹੇਗੀ। ਜਿਸ 'ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਐਕਵਾਇਰ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਇਦਾਦ ਰੱਖੀ ਹੋਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ, ਅਜਿਹੇ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ, ਉਸ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਸੰਪੱਤੀ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸ਼ਰਤਾਂ 'ਤੇ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਇਹ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਪਿਤਾ, ਜੋ ਹੁਣ ਮਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ, ਨੂੰ ਅਲਾਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜ਼ਮੀਨ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਐਕਵਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਸੀ। ਸੈਕਸ਼ਨ 10 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਲਾਟੀ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸ਼ਰਤਾਂ 'ਤੇ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣਾ ਸੀ ਜਿਸ 'ਤੇ ਉਸਨੇ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਰੱਖਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਸ਼ਰਤਾਂ ਮਿਤੀ 8 ਜੁਲਾਈ 1949 ਨੂੰ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 4891-ਐਸ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਸਨ, ਇਹ ਆਮ ਆਧਾਰ ਹੈ ਕਿ ਦੂਜਾ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 4892 -S ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਪਹਿਲੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੀ ਸ਼ਰਤ 5 ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ: -

"ਨਿਗਰਾਨ, ਜਾਂ ਜਿਵੇਂ ਵੀ ਕੇਸ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪੁਨਰਵਾਸ ਅਥਾਰਟੀ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਲੀਜ਼ ਨੂੰ ਮੁੜ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ, ਸੋਧਣ, ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਜਾਂ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਹੋਵੇਗੀ:- -

(ਏ) ਇਹ ਪੂਰਬੀ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਜਾਂ ਵਿੱਤੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਮੁੜ ਵਸੇਬਾ ਜਾਂ ਨਿਗਰਾਨ, ਨਿਕਾਸੀ ਜਾਇਦਾਦ, ਪੂਰਬੀ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ;

(ਬੀ) ਪਟੇਦਾਰ ਨੇ ਲੀਜ਼ ਦੀਆਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜਾਂ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ;

(c) ਲੀਜ਼ ਝੂਠੇ ਘੋਸ਼ਣਾ ਜਾਂ ਨਾਕਾਫੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ;

(ਡੀ) ਪਟੇਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਲੀਜ਼ 'ਤੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਖੇਤਰ ਉਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜਾਂ ਘੱਟ ਹੈ ਪੂਰਬੀ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਵਿੱਤ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਮੁੜ ਵਸੇਬਾ, ਜਾਂ ਨਿਗਰਾਨ, ਨਿਕਾਸੀ ਜਾਇਦਾਦ, ਪੂਰਬੀ ਪੰਜਾਬ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਲੀਜ਼ 'ਤੇ ਲੈਣ ਜਾਂ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰਤ ਹੈ;

(e) ਜਿੱਥੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਰਖਵਾਲਾ ਜਾਂ ਮੁੜ ਵਸੇਬਾ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਜਾਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ;

(f) ਜਦੋਂ ਪਟੇਦਾਰ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੇਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ; ਜਾਂ

(g) ਜੇਕਰ ਪਟੇਦਾਰ ਉਪਰੋਕਤ ਧਾਰਾ 4(ਬੀ) ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਨਿਗਰਾਨ ਜਾਂ ਮੁੜ ਵਸੇਬਾ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਾਂ, ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ, ਜ਼ਮੀਨ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹਿੱਸੇ 'ਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ।"

ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 5 ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ 'ਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਪਿਤਾ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਰੱਖੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਉਸੇ ਨੂੰ ਮੁੜ ਸ਼ੁਰੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 19 ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਜਿਹੀ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 102 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਉਸ ਨਿਯਮ ਦੀ ਸਿਰਫ ਧਾਰਾ (ਡੀ) ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਧਾਰਾ (ਏ) ਤੋਂ (ਸੀ) ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੋਰ ਆਧਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦਾ ਕੇਸ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਜਾਂ ਲੀਜ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਉਸ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ, ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਅਸਥਾਈ ਕਿਸਮ ਦਾ ਸੀ, ਕੇਵਲ ਉਪਰੋਕਤ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਦਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਮੁੜ ਵਸੇਬਾ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਕੋਲ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਵਿਕਲਪਕ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਇਹ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪੁਨਰਵਾਸ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗਲਤ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ, ਅਰਥਾਤ, ਕਿ ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ ਵਿੱਚ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 32 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਜਾਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬੰਜਰ ਕੱਟ ਫਾਰਮੂਲੇ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ 32 ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਸੈਕਸ਼ਨ 32 ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਹੈ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਪਬੰਧ ਜਾਂ ਇਸਦੇ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਜਾਂ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ

ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਕੋਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਗਲਤੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ।

ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਸ ਤੱਥ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਜਾਂ ਲੀਜ਼ ਸਿਰਫ ਅਸਥਾਈ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਸਿਰਫ ਜੁਬਾਨੀ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਸਨ ਅਤੇ ਕੋਈ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਬਹਾਵਲਪੁਰ (ਹੁਣ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚ) ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦੀ ਕਿੰਨੀ ਜ਼ਮੀਨ ਅਤੇ ਉਸ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਕਿਸਮ ਅਤੇ ਗੁਣਵੱਤਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਜਮ੍ਹਾਂਬੰਦੀ ਇੰਦਰਾਜਾਂ ਆਦਿ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਸਬੂਤ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਉਪਰੋਕਤ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਜਾਂ ਲੀਜ਼ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਸੀ। ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਵੇਂ 8 ਜੁਲਾਈ, 1949 ਦੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦਾ ਬਿਆਨ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਧਾਰਾ 5 ਦੀਆਂ ਉਪ-ਧਾਰਾਵਾਂ (ਏ), (ਸੀ) ਅਤੇ (ਡੀ) ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਵਿਚਾਰ ਦੇਣ 'ਤੇ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਬੇਨਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 5 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (ਏ) ਸੰਭਾਵਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਪੂਰਬੀ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਜਾਂ ਵਿੱਤੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਪੁਨਰਵਾਸ, ਜਾਂ ਨਿਕਾਸੀ ਜਾਇਦਾਦ, ਪੂਰਬੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਨਿਗਰਾਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਸਨ ਜਦੋਂ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਨਹੀਂ ਤਾਂ 1959 ਵਿੱਚ ਬੰਜਰ ਕੱਟ ਫਾਰਮੂਲੇ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ ਨੂੰ ਪੂਰਬੀ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਹੁਕਮ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੀ ਇਸ ਵਿੱਚ ਵਿੱਤੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਪੁਨਰਵਾਸ ਜਾਂ ਨਿਗਰਾਨ, ਨਿਕਾਸੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸੁਝਾਅ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਗਲਤ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰਕੇ ਜਾਂ ਨਾ ਕਾਫ਼ੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਕੇ ਲੀਜ਼ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਸਕੀਮ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਨੂਅਲ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਹੈ, ਜੁਬਾਨੀ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਸੀਮਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਮ੍ਹਾਂਬੰਦੀਆਂ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਜੁਬਾਨੀ ਤਸਦੀਕ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਗਰਾਂਟ ਇੱਕ ਅਸਥਾਈ ਕਿਸਮ ਦੀ ਹੋਵੇਗੀ, ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਜਵਾਬਦੇਹ ਕੋਈ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਉਪ ਧਾਰਾ (ਏ) ਦੀ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਕਾਰਨਾਂ ਦੇ ਸਮਾਨ ਕਾਰਨਾਂ ਲਈ ਧਾਰਾ 5 ਦੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (ਡੀ) ਦਾ ਲਾਭ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਜਾਂ ਲੀਜ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਹੁਣ ਸਿਰਫ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 19 ਅਤੇ ਨਿਯਮ 102 ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤਹਿਤ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉਚਿਤ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਹਨਾਂ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਇਹ ਮੰਨਣਾ ਵੀ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਗ੍ਰਾਂਟ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਐਕਸ ਗ੍ਰੇਸੀਆ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੀ ਦਲੀਲ ਵਿੱਚ ਕਾਫ਼ੀ ਤਾਕਤ ਹੈ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਲਗਾਏ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਇੱਕ ਧਾਰਨਾ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹਨ ਜਿਸਦਾ ਕੋਈ ਅਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 32 ਇਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਗਲਤੀ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰੇਗਾ ਜੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੁਆਰਾ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਏਗਾ।

ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਹੋਰ ਪਹਿਲੂ ਜਿਸ 'ਤੇ ਸਾਡਾ ਧਿਆਨ ਖਿੱਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਸਵਾਲ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਇੱਕ ਢੁਕਵਾਂ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਾਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਪਣੀਆਂ ਅਸਧਾਰਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਖੌਤੀ ਬੰਜਰ ਕੱਟ ਫਾਰਮੂਲਾ ਨਿਰਪੱਖ ਅਤੇ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਇਹ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਅਤੇ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਜਾਂ ਲੀਜ਼ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਦਖਲ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਮੁੜ ਵਸੋਬਾ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਨਿਆਂ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇੱਥੇ ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬੰਜਰ ਕੱਟ ਫਾਰਮੂਲੇ ਵਾਲੇ ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ ਦੀ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵੈਧਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਕੇਸਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਤਾਜ਼ਾ ਫੈਸਲਾ ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ (1) ਸੀ। ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਅਜਿਹੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਿਸਦਾ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ -

ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਦਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 32 ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਉਹ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਵਿਵਸਥਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਜਿਹੀ ਰੱਦ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 19 ਅਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 102 ਹਨ ਅਤੇ ਮੁੜ ਵਸੋਬਾ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਜਾਂ ਲੀਜ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਅਫਸਰ ਲਈ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੁਦਰਤ ਦੀਆਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਵਿਘਨ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਨਿਰਣੇ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ ਜਿਸਦੀ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਬੰਧਨ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਉਸ ਮੌਕੇ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਰੱਖਣਾ ਨਿਰਪੱਖ ਅਤੇ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇ ਉਸ ਕੋਲ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਨ ਦਿਖਾਉਣ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਜੇਕਰ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਉਚਿਤ ਵਿਧਾਨਿਕ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦੇਵਾਂਗੇ, ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਸਲਾਹਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਸਬੰਧਤ ਵਿਧਾਨਕ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਚਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹੀਆਂ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਛੱਡ ਕੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਲਾਗਤਾਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ।

ਮੇਹਰ ਸਿੰਘ, ਜੇ.-ਮੈਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

ਬੀ.ਆਰ.ਟੀ.

(1) I.L.R. (1961)1 Punj. 415=1961 P.L.R 75.

ਸੀਮਾ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।